

DE HOND ALS THERAPEUT

Een man die dankzij het contact met een Duitse Dog uit zijn psychose raakt. Een ziek kind dat na een bezoekje van een hond weer helemaal opleeft, of een jonge vrouw in coma die reageert op een Duitse Herder. Dieren in de zorg bereiken vaak verbluffende resultaten. Tekst: Sascha Kerschot / Foto's: Erik van der Burgt, Laura Zwaneveld en ZorgDier

Voor veel mensen is het hebben van een huisdier vanzelfsprekend. Een hond als trouwe kameraad om je verhalen aan te vertellen, lange wandelingen mee te maken in het park of een troostende knuffel te geven als het even niet zo lekker gaat. Mensen die niet in staat zijn voor een dier te zorgen, moeten vaak het gezelschap van een huisdier missen. Gelukkig bestaat ZorgDier, een organisatie die kwetsbare mensen op een veilige en verantwoorde manier in contact brengt met huisdieren.

ZorgDier Nederland leidt sinds 2003 zorgdierteams op, bestaand uit vrijwilligers of professionals en hun huisdier. Samen gaan zij op bezoek bij mensen die ziek zijn, een geestelijke of lichamelijke beperking hebben of een traumatische ervaring hebben gehad. Het contact met de hond kan ervoor zorgen dat patiënten opbloeien, weer emoties tonen en weer wat vrolijker in het leven staan. Bovendien bevordert de omgang met een dier het contact met andere mensen.

Renske van Wijk (52) is een van de vele vrijwilligers die door ZorgDier is opgeleid. Ze was al actief in een verpleeghuis in de buurt met haar Golden Retriever Duke. Via internet kwam Renske in contact met ZorgDier en ze solliciteerde naar een cursusplaats. Renske vertelt: "Voor je aan de cursus mag beginnen, wordt gekeken of jij en je hond wel geschikt zijn als zorgdierteam. Je hond moet bijvoorbeeld goed onder appel staan, hij mag niet blaffen en niet tegen mensen opspringen. Verder is het heel belangrijk dat je hond mensgericht is. Als je hond niet geïnteresseerd is in mensen, is hij niet geschikt voor zorgdierwerk." Renske en Duke konden na het succesvol afronden van de cursus en de evaluatie aan de slag.

ZorgDier Nederland

Sinds de oprichting van de organisatie zijn er al meer dan honderdveertig vrijwilligers met hun huisdier opgeleid. Die opleidingen werden telkens gefinancierd door donaties omdat er geen structurele subsidies voor bestaan. Hoewel meerdere onderzoeken al hebben uitgewezen dat contact met dieren echt baat heeft in de zorg, heeft de Nederlandse zorgsector de professionele rol van dieren binnen het zorgaanbod nog niet erkend. Directeur Jan van Summeren: "In de zorg zijn nog heel wat muren af te breken. Er staan voldoende zorgdierteams op de wachtlijst, momenteel zo'n 450, maar de zorg lijkt nog altijd niet klaar te zijn voor de mogelijkheden die zorgdieren bieden. Dat weerhoudt ons er echter niet van om zo professioneel en volledig mogelijk te werken."

De organisatie werkt samen met de grootste professionals ter wereld op het gebied van therapie met dieren. Cursussen en opleidingen worden gegeven door docenten met veel er-

DE EFFECTEN

Zorgdieren kunnen worden ingezet bij mensen met een verstandelijke functiebeperking, mensen met autisme, mensen met psychische moeilijkheden, mensen die ziek zijn, Alzheimer hebben, een ernstig lichamelijk trauma hebben ondergaan en ouderen die eenzaam en teruggetrokken zijn. De dieren kunnen een functie hebben in wooncentra voor ouderen, psychiatrische centra, ziekenhuizen, medische kindertehuizen, en thuis. De belangrijkste effecten van interactie tussen mens en dier zijn:

- Verlaging van hartslag en bloeddruk. Dieren hebben een kalmerende werking.
- Stimulatie van de zintuigen en geestelijke capaciteiten zoals het geheugen en de stimulatie van communicatieve vaardigheden.
- Stimulatie (met name bij kinderen) van de ontwikkeling van het inlevingsvermogen in anderen.
- Een positief effect op het gevoel van eigenwaarde: een dier is niet (ver)oordelend.
- Bevordering van het concentratievermogen.
- Bevordering van de openheid van mensen ten aanzien van hun omgeving (zieke mensen en mensen met een lage eigendunk zijn vaak sterk in zichzelf gekeerd).
- Stimulatie van de communicatie tussen bewoners en verzorgers in een instelling (een dier is een welkome afwisseling en treedt mensen positief tegemoet).
- Aangenaam tijdverdrijf (even niet met de eigen zorgen bezig).
- Stimulatie van beweging, het ontwikkelen van kracht, uithoudingsvermogen, balans en mobiliteit.

DE OPLEIDING

Heb jij een goede band met je hond en wil je dat andere mensen ook van zijn gezelschap kunnen genieten? Dan is de basisopleiding Zorgdier team misschien iets voor jullie. Tijdens deze vierdaagse opleiding leer je hoe je met je huisdier bezoeken aflegt op een veilige en verantwoorde manier.

Enkele onderwerpen die tijdens deze cursus aan bod komen zijn:

- Hoe om te gaan met het gedrag van bewoners
- Hoe om te gaan met vertrouwelijke gegevens
- Diergedragkunde
- Hoe bereid je je huisdier voor op een bezoek
- Herkennen van stress bij je huisdier en hoe die te verminderen

Uiteraard moeten jullie wel aan bepaalde voorwaarden voldoen. Zo moet je hond onder meer basiscommando's als 'zitten', 'blijf' en 'liggen' opvolgen en moet je als begeleider controle hebben over je dier. Verder moet je hond vrij zijn van parasieten, alle nodige inentingen hebben gehad en onder controle staan van een dierenarts. Momenteel zijn er cursusplaatsen vrij in Zeist e.o.: jongerenpsychiatrie, Tilburg e.o.: ouderenzorg en in Ermelo e.o.: ouderenzorgpsychiatrie

varing in de zorg, welzijn en kynologie. Maar het stopt niet bij de opleiding. ZorgDier blijft betrokken bij zowel de instelling als bij de vrijwilligers en hun huisdieren. Dat heeft ook Renske ervaren: "Na de opleiding krijg je van ZorgDier een advies bij welke mensen je als zorgdier team het beste past, bij wat voor patiënten je het best op bezoek kunt gaan en in welke omgeving je het best kunt gaan werken. Na twee jaar volgt er een herevaluatie. In de tussentijd kunnen zowel jij als je hond namelijk veranderd zijn, of je bent zo gegroeid door je ervaringen dat je misschien moeilijkere of andere situaties aankunt." Omdat ZorgDier het hele traject zo nauw en compleet mogelijk blijft volgen, is de organisatie uniek in zijn genre.

Op bezoek

Renske en Duke hebben in de vijf jaar dat ze actief zijn al heel wat bezoeken afgelegd. Soms bij dezelfde mensen, maar ook vaak bij verschillende personen. "Je wordt gecontacteerd door de arts of therapeut van de patiënt. Vervolgens ga je op bezoek bij die persoon en bekijk je, in overleg met de arts, wat voor die persoon het meeste nut heeft. De een heeft er baat bij gewoon bij de hond te zitten en hem te aaien, terwijl een ander spelletjes wil spelen en actief wil zijn", vertelt Renske. Zo kwamen zij en Duke bij een mevrouw die in een rolstoel zat en geen enkel initiatief meer

"Toen Duke bij haar was, kwam ze weer in beweging. Ze speelde met de bal, gooide hem weg en wachtte tot Duke de bal weer in haar schoot kwam leggen. Dat moment met Duke maakte heel veel los."

toonde om te bewegen. Renske: "Toen Duke bij haar was, kwam ze weer in beweging. Ze speelde met de bal, gooide hem weg en wachtte tot Duke de bal weer in haar schoot kwam leggen. Dat moment met Duke maakte heel veel los."

Toch is het werk niet alleen rozengeur en maneschijn. "In een verpleeghuis zitten vaak oude en zieke mensen en die kunnen sterven. Dat is ook het moeilijke aan dit werk." Renske herinnert zich sommige bezoeken nog goed: "Een mevrouw waar Duke en ik al vaker bij op bezoek waren geweest, lag op sterven. Duke en zij hadden een goed contact en deze mevrouw wilde zo graag Duke nog een keer zien voor ze stierf. Maar Duke wilde niet. Met veel moeite heb ik hem de kamer in gekregen, maar zodra ik de leiband afdeed, vluchtte Duke de kamer uit. Dat was een heel emotioneel moment." Renske heeft twee keer meegemaakt dat Duke zich afkeerde van een stervende persoon. Daaruit blijkt dat honden het ook moeilijk kunnen hebben met bepaalde gevoelens. Maar gelukkig zijn er ook veel goede herinneringen. "Duke en ik gingen op bezoek bij een mevrouw die door een herseninfarct angst had om te spreken. Ze wilde en kon gewoon niet meer praten. Toen ze Duke bij zich had, begon ze opeens te praten. Niet tegen mij – ik werd volkomen genegeerd – maar tegen Duke vertelde ze wat een mooie, lieve hond hij was. Zoiets is echt heel mooi om te zien!"

Team

Hoewel de hond het meeste werk lijkt te doen, spreekt Zorgdier altijd over zorgdier teams. Niet onterecht, vindt Renske: "Hoewel het de hond is die contact legt met de patiënt en het meest met de patiënt bezig is, mag de rol van zijn baasje niet worden onderschat! Je moet als eigenaar je hond begeleiden en stimuleren dat zijn aandacht bij de patiënt blijft, opletten of hij het leuk blijft vinden. Zelf probeer je natuurlijk ook met de patiënt in contact te komen. Daarnaast moet je je hond ook beschermen, bijvoorbeeld door te voorkomen dat een patiënt hem onbedoeld pijn doet door aan zijn staart te trekken. Dat is heel belangrijk, want ook je hond moet met plezier bij de mensen op bezoek gaan." *Meer informatie over ZorgDier, telefoon: 0610592212 of www.zorgdier.nl*

